

Rebbe Maharash
Torahs Shmuel
Parshas Tazria & Metzora
תרכ"ט-1869
ואיש כי ימרט ראשו קרת הוא טהור הוא

(א)	
And a man, if he plucks the hair of his head, he is bald; he is pure—	ואיש כי ימרט ראשו קרת הוא טהור הוא
behold, it is explained in the Zohar on the verse "When a man shall have in the skin of his flesh..." (ויקרא י"ג, ב'), that there are several names by which man is called, such as Enosh, Ish, and Adam—	הנה מבואר בזוהר על פסוק אדם כי יהיה בעור בשרו כו' דכמה שמות יש שנקרא בהם האדם כמו אנוש איש ואדם
and higher than them all is Adam, which represents the state of comprehensive perfection, including both male and female, as it is written (בראשית ה', ב'): "Male and female He created them, and He called their name Adam, and He blessed them"—	ועילא מכלהון אדם שהוא בחינת שלימות כללא דדכר ונקובה כמ"ש זכר ונקבה בראם ויקרא שמם אדם ויברך אותם
and blessing does not rest upon an empty place, only upon a complete entity—thus this level is called Adam, an inclusive state of male and female—	ולית ברבא שריא באמר ריקניא אלא באמר שלים 'הוא בחינת אדם כללא דדכר ונקובה כו
and lower than all of them is the level of Enosh, as it is written (תהלים ח', ה'): "What is Enosh that You remember him?"—	והנה למטה מכלן הוא בחינת אנוש כמ"ש מה אנוש כי תזכרנו
which the angels said at the time of the Giving of the Torah: "What is Enosh that You remember him—to give him the Torah?" (שבת פ"ח ע"ב)—	שאמרו זה המלאכים בשעת מתן תורה מה אנוש כי תזכרנו לתן להם התורה
(And although it is also stated "And the son of Adam that You take note of him," see Tosafos on Avodah Zarah 3a, s.v. Kohanim, which differentiates between what is written as "Adam" and "Bnei Adam." For "Bnei Adam" refers to the children of Adam HaRishon and thus can also refer to gentiles. Also see Tosafos on Bava Kama 38a, s.v. Ela HaAdam)—	והגם כי נאמר גם כן וכן אדם כי תפקדנו עין בתוס') בעבודה זרה דף ג' עמוד א' ד"ה פהנים ולוים וישאלים שמחלק ר"ת בין מה שנאמר אדם לבני אדם שבני אדם פירוש בני אדם הראשון ולכן קאי גם על העכו"ם ועין בתוס' בבבא קמא ל"ח עמוד א' ד"ה (אלא האדם)
and it is written (תהלים ק"ג, ט"ו): "Enosh, like grass are his days," for Enosh is a term indicating weakness, as it says (ירמיהו י"ז, ט): "The heart is deceitful above all things and Enosh it is"—	ובתיב אנוש פהציר ימיו כי אנוש הוא לשון חלישות כמ"ש (ירמיהו י"ז) עקב הלב מכל ואנוש הוא
whereas Ish is an expression of strength, as our Sages said on the verse (תהלים קי"ב, א') "Happy is the man who fears	משאין כן איש הוא לשון התגברות כמ"ש רז"ל על פסוק אשרי איש ירא כו' בשהוא איש כו' האיש דרכו 'לכבוש כו

Rebbe Maharash
Torahs Shmuel
Parshas Tazria & Metzora
תרכ"ט-1869

ואיש כי ימרט ראשו קרת הוא טהור הוא

Hashem"—“when he is a man” [i.e., strong, victorious]; the way of the man is to conquer, etc.—	
also, Ish is a term of authority, such as “Ish Har HaBayis” (the man of the Temple Mount), etc.	א' גם איש הוא לשון שררה כמו איש הר הבית כו
And the explanation of “the heart is deceitful above all” (Yirmiyahu 17:9)—for behold, Knesses Yisrael is called <i>My heart</i> , as it is written: “You have captured My heart, My sister, My bride” (Shir HaShirim 4:9)—	ופירוש עקוב הלב מכל, כי הנה כנסת ישראל נקראת לבי כמ"ש לבבתי אחותי כלה
and the meaning is that just as the heart is the vessel that receives the spirit of life, whose main dwelling is in the heart—and therefore the heart beats constantly, because life operates in a manner of running and returning (רצו"ש)—	והינו דכמו הלב הוא כלי קבול לרוח החיים שעיקר משכנו הוא בלב ולכן הלב דופק תמיד כי החיות הוא בבחינת רצוא ושוב
and this is because physicality and spirituality are vastly distant from one another, and thus cannot settle in any way other than through pulsation—this is the dynamic of רצוא ושוב—	והינו כי גשמיות ורוחניות הם רחוקים זה מזה בערך לכן אי אפשר להתישב כי אם בדרך דפיקא שהוא ענין רצוא ושוב
which is not the case with the other limbs of the body—they are at rest—	משאין כן שאר כל האברים הם נוחים
and this is the meaning of the verse (Zechariah 12:1): “Who forms the spirit of man within him”—	וזהו מה שכתוב יוצר רוח האדם בקרבו (זכריה פ"ב)
meaning “kirbo” [within him] is from the root <i>kerav</i> , meaning the inner center of the body—that is, the heart, which is in the middle of the body, and in which lies the essential aspect of man’s spirit—	פירוש קרבו הוא לשון תוך ואמצעות כל הגוף שהוא בחינת הלב שהוא באמצע כל הגוף שבו הוא עיקר בחינת רוח האדם
and just as the heart is the vessel for the spirit of life, so too is Knesses Yisrael called so [i.e., the heart], as the word “knesses” (assembly) hints at its being a vessel for receiving the revelation of light and vitality—	וכמו שהלב הוא הכלי לרוח החיים כך כנסת ישראל נקראת כן לשון כנסת על שם היותה בחינת כלי קבול לגילוי האור והחיות
which flow from the higher level of <i>Yisrael d'le'eila</i> —the supernal Yisrael—who is on the Throne in the likeness of a man, as it is written (Yechezkel 1:26): “And on the likeness of the throne was the appearance of a man upon it”—	והנמשך מבחינת ישראל דלעילא שהוא בכסא דמות כמראה אדם כו
this is the level of the Name <i>Havayah</i> , which is called <i>Yisrael</i> , as in the verse (Bereishis 32:29): “For you have striven with Elokim”—which refers to a level higher than the Name <i>Elokim</i> —	שהוא בחינת שם הוי"ה שנקרא ישראל על שם כי שרית עם אלקים שהוא למעלה מבחינת שם אלקים

Rebbe Maharash
Torahs Shmuel
Parshas Tazria & Metzora
תרכ"ט-1869

ואיש כי ימרט ראשו קרח הוא טהור הוא

and this flow and transmission from the level of the Name <i>Havayah</i> is absorbed and drawn into Knesses Yisrael, which is the vessel that receives this light and revelation.	וההשפעה וההמשכה מבחינת שם הוי"ה נקלט ונמשך בכנסת ישראל שהוא בחינת כלי קבול לאור וגילוי זה
And behold, this level exists in every Jewish soul, and it is the aspect of the innermost point of the heart—	והנה בחינה זו יש בכל נשמה מישראל והוא בחינת נקודת פנימיות הלב
in which every person possesses this point, such that his soul longs and expires toward Hashem—	'שבעל אחד יש נקודה זו להיות פלטה נפשו לה
and therefore Knesses Yisrael is called <i>Kallah</i> (bride), as in the verse: “You have captured My heart, My sister, My bride” (Shir HaShirim 4:9)—	ולכן נקראת כנסת ישראל כלה כו' וזהו לבבתי אחותי כלה
however, this level is not revealed equally in every person—	אלא שבחינה זו אין הגילוי שזה בכל אחד
and this is because one clothes his intellect and his faculty of meditating (מחשבה, דיבור, מעשה) in the matters of this world—	והינו כי מפני שמלביש שכלו ומח"דו"מ בצרכי עולם הזה
therefore this inner point is not revealed, due to the lack of vessels—	ממילא אין בחינת נקודה זו בגילוי מחמת העדר הכלים
and also because of the concealment caused by the physicality of the body and the animal soul, which conceal and obscure the aspect of the soul, as is known—	וגם מפני הסתר חמר הגוף ונפש הבהמית שמסתירים ומעלימים על בחינת הנשמה כפודע
but the main reason is that he has also clothed even the <i>inner point of the heart</i> in matters of this world—	והעיקר מפני שהלביש גם כן פנימיות הלב בעניני עולם הזה
(as explained in Iggeres HaKodesh, beginning with <i>Ein Yisrael Niga'al in Ela B'tzedakah</i> [Tanya, Iggeres HaKodesh, Epistle 10])—	וכמבואר באגרת הקדש ד"ה אין ישראל נגאלין אלא (בצדקה)
therefore, the Tribes chose to be shepherds, so that their occupation in worldly matters would not disturb them, and thus they could become a <i>chariot</i> [i.e., vehicle of Divine presence]—	ולכן השבטים בחרו להיות רועי צאן כדי שלא יבלבל להם ענין עסקם בעולם הזה כדי שיוכלו להיות מרכבה
whereas Yosef—who was a soul from Atzilus—even when he was viceroy over Egypt, he was also a chariot [to the Divine], and his engagement in physical kingship did not disturb him at all—	משאין כן יוסף שהיה נשמה דאצילות בעת שהיה משנה למלך במצרים בעת מעשה היה מרכבה גם כן ולא בלבל לו כלל מה שבגשמיות היה מלך במצרים
and through him all of Egypt was governed—	ועל פיו נהג כל ארץ מצרים
and thus we find that there are lofty souls for whom the matters of this world do not disturb them.	ונמצא כי יש נשמות גבוהות שעניני עולם הזה אינם מבלבלים אותם

Rebbe Maharash
Torahs Shmuel
Parshas Tazria & Metzora
תרכ"ט-1869

ואיש פי ימרט ראשו קרת הוא טהור הוא

And in a similar manner, it can be said regarding the souls from the worlds of Beri'ah, Yetzirah, and Asiyah (Bi"A)—that “offspring of animal” (זרע בהמה)—	ועל דרך זה יש לומר גם בנשמות דבי"ע זרע בהמה
not all of them are equal: there are those for whom the matters of this world do not disturb them—	גם כן אין כלם שווין יש שאינם מבלבלים אותם עניני עולם הזה
that even though they engage in worldly matters, nevertheless they fix set times for Torah study—	שהגם שעוסק בעניני עולם הזה מפל מקום הוא קובע עתים לתורה
and there are those for whom the matters of this world disturb them so greatly that they cannot free themselves at all—	ויש מי שעניני עולם הזה מבלבלים אותם כל כך עד שאינם יכול לפנות את עצמו כלל
and regarding this it is said (Yirmiyahu 17:9): “The heart is deceitful above all”—	ועל זה נאמר עקוב הלב מפל
which is the aspect of distortion and crookedness, for the crooked one causes one to clothe and insert the inner point of his heart into matters that are not of Hashem—	שהוא בחינת עוות ועקום שהענה דרכו להלביש ולהכניס פנימיות לבו בדברים אשר לא לה' המה
and through this [comes the verse] “ve'enosh hu”—that “enosh” (man) is a term for weakness, as it is written (Tehillim 31:11): “My strength failed because of my iniquity”—	ועל ידי זה ואנש הוא לשון חלישות וכמ"ש כשל בעוני כחי
for because of this, the soul's power becomes weakened, until it cannot overcome the body in order to bring out the imprisoned one from captivity—	שמחמת זה נחלש כח הנפש עד שאין יכולה להתגבר על הגוף
so that its soul may expire in longing toward Hashem.	'להוציא ממסגר אסיר להיות פלטה נפשו לה
And the advice for this is as it is written (Tehillim 104:15): “And bread sustains the heart of Enosh (man).” Bread refers to the Torah, which is the Supreme Will—	והעצה לזה הוא כמשפכות ולחם לבב אנוש יסעד, לחם הוא בחינת תורה שהוא רצון העליון
and through this, it gives strength to the weak and frail heart of Enosh, to awaken within him a revelation of the <i>Re'usa d'Liba</i> (inner heart's yearning), by revealing within his soul the Supreme Will—	ועל ידי זה נותן כח בלבב אנוש וחלוש לעורר בו גילוי בחינת רעותא דלבא על ידי גילוי רצון העליון בנפשו כו
and through this, he is elevated from the state of <i>Enosh</i> and weakness to become an <i>Ish</i> —a man of strength—who has the power to overcome his evil inclination—	ועל ידי זה יתעלה מבחינת אנוש וחלוש להיות בחינת איש שהוא בחינת גבור להתגבר על יצרו
and this is what our Sages said (Sukkah 52b): “If this repulsive one (the yetzer hara) encounters you—drag him to the beis midrash”—	וזהו מה שאמרו רז"ל בסופה נ"ב ב' אם פגע בך מנוול זה פירוש היצר הרע משכהו לבית המדרש

Rebbe Maharash
Torahs Shmuel
Parshas Tazria & Metzora
תרכ"ט-1869

ואיש פי ימרט ראשו קרה הוא טהור הוא

for even if one's heart is like a stone—that it has been dulled like a rock due to always pursuing its own desires, and has even clothed the innermost heart in the matters of this world to fulfill its cravings—	אם אכן הוא נמוח פירוש שאפילו אם לבו קלב האכן שנטמטם כאכן על ידי שהוא תמיד נמשך אחר תאוות לבו והלביש גם פנימיות לבו להיות משוקע תמיד בעניני העולם הזה למלות תאוות
nevertheless, “if it is a stone, it will melt”—for the Torah has the power to dissolve it, since Torah is called <i>oz v'sushiyah</i> (strength and support), for it gives strength and power to the G-dly soul, and weakens the strength of the animal soul—	מפל מקום אם אכן הוא נמוח ויש בכח התורה להמיהו פי התורה נקראת עז ותושיה שהיא נותנת כח ועוז לנפש האלקית ומתשת כח נפש הבהמית
see Likkutei Torah on the maamar <i>Haazinu Hashamayim</i> (third maamar, p. 65), and also from the concept of <i>oz v'sushiyah</i> in Torah Or on <i>Bachodesh Hashlishi</i> (Shmos)—	ועין בלקוטי תורה בד"ה האזינו השמים השלישי ס' ה' ומענין עז ותושיה בתורה אור בד"ה בחדש השלישי לצאת בני ישראל מארץ מצרים
and in this way we can understand the matter of the “bread” of Torah, which “sustains the heart of Enosh”—	ועל דרך זה יבין ענין הלחם תורה שהיא לבב אנוש יסעד
and also, <i>Ish</i> (man) is made up of the letters <i>Eish Yud</i> (fire of Yud)—	וגם איש הוא אש יו"ד
the letter Yud is the level of Supernal Wisdom and the Supreme Will, for the point atop the Yud represents His will and wisdom in the Torah—	פירוש יו"ד הוא בחינת חכמה עלאה ורצון העליון שהוא קוצו של יו"ד שהוא רצונו וחקמתו שבתורה
and about this it is said (Tehillim 145:16): “You open Your hand” (<i>Posei'ach es yadecha</i>)—this refers to the opening of the letter Yuds—	ועל זה נאמר פותח את ידך פתיחו דיודי"ן
and He satisfies all living beings from the level of Supreme Will, so that one may attain the <i>Re'usa d'Liba</i> —	ומשביע לכל חי מבחינת רצון העליון שיהיה לו רעותא דלבא
and this is the level of <i>eish</i> (fire) that extends from the Yud—this is <i>Ish</i> , composed of <i>Eish-Yud</i> —	והוא בחינת אש הנמשך מבחינת היו"ד וזהו איש אש יו"ד כו
and it is written (Yeshayahu 42:13): “As a mighty man shall He go forth”—this refers to the strength of the heart—	ובתיב פאיש גבורתו גבורת הלב
which is the opposite of the deceitful heart and weakness of <i>Enosh</i> , as mentioned above—	שהוא הפך בחינת עקוב הלב ואגש כפ"ל
and all of this is through the “bread” of Torah, as explained above—	וכל זה על ידי לחם התורה כפ"ל
see at length in Likkutei Torah on the verse <i>Tze'enah uRe'enah</i> (Shir HaShirim 3:11), second discourse related to Matan Torah.	ועין באריכות בלקוטי תורה על פסוק צאנה וראנה כו' השני בדרוש השיך למתן תורה

Rebbe Maharash
Torahs Shmuel
Parshas Tazria & Metzora
תרכ"ט-1869

ואיש כי ימרט ראשו קרח הוא טהור הוא

And similarly, it is understood above [in the Divine realms] the concept of the difference between the level of <i>Enosh</i> and the level of <i>Ish</i> —	ובכמו כן יובן למעלה ענין ההפרש בין בחינת אנוש לבחינת איש
for behold, it is written (Shemos 15:3): “Hashem is a man of war (<i>Hashem Ish Milchamah</i>).” For in truth, in His essence, He is above the level of <i>Chochmah</i> and <i>middos</i> —which are the levels of <i>Adam</i> and <i>Ish</i> —	דהנה בתיב ה' איש מלחמה, כי באמת מצד מהותו ועצמותו הוא למעלה מבחינת חכמה ומדות שהם בחינת אדם ואיש
for He is not at all from among these middos; rather, He enclothes Himself in these middos and is called “in the appearance of man” or the level of <i>Ish</i> —	כי לא מכל אנון מדות איהו כלל רק שמתלבש בבחינת מדות אלו ונקרא כמראה אדם או בחינת איש
and the name <i>Adam</i> only means “I will resemble the Supernal” (<i>adameh l'elyon</i>) in a way of comparison alone—	ושם אדם הוא רק אדמה לעליון בדרך דמיון בלבד
and He is called by these names— <i>Adam</i> and <i>Ish</i> —in order to channel influence to Knesses Yisrael, so that they will be able to receive the light and revelation through the Attribute of Chesed, etc.—	ונקרא בשמות אלו אדם ואיש כדי להשפיע על ידי זה לכנסת ישראל שיוכלו לקבל האור והגילוי על ידי מדת 'החסד כו
and generally, this refers to the seven emotional attributes (<i>middos</i>) and three intellectual powers (<i>mochin</i>), etc.—	'ודרך כלל הן ז' מדות וג' שכלים כו
and the fact that the Infinite Light (<i>Or Ein Sof</i>) enclothes itself in <i>Chochmah</i> and <i>middos</i> is only through great contractions (<i>tzimtzumim</i>)—	ולקיות התלבשות אור אין סוף בתחמה ומדות הוא על ידי צמצומים גדולים
and this is what the verse means (Shemos 15:3): “Hashem is a man of war”—	ונהו שאמר הכתוב ה' איש מלחמה
meaning, that for the Name Havayah to become clothed in the level and rank of <i>Ish</i> , it must be through <i>milchamah</i> (war), which is the concept of <i>gevurah</i> and contraction—	פירוש שפדי להיות התלבשות שם הוי"ה בבחינה ומעלת איש הוא על ידי מלחמה שהוא ענין בחינת גבורות וצמצומים
however, even these middos are still within the realm of the Infinite, as it says (Tehillim 145:3): “And His greatness is unsearchable”—	אבל המדות האלה הם גם כן עדין בחינת אין סוף ובכמו שכתוב ולגדלותו אין חקר
even the Attribute of <i>Gedulah</i> (greatness) is still infinite, etc.—	'שגם מדת הגדולה היא גם כן אין חקר כו
and in order for finite beings to be created—from the earth to the sky, a journey of five hundred years, etc.—	ובכדי שתהיה התהווה בעלי גבול מן הארץ לרקיע 'מהלך ת"ק שנה כו
this still requires another contraction of the influence from the higher <i>middos</i> , and this is called <i>Enosh</i> —	הוא עוד על ידי צמצום ההשפעה מהמדות העליונות ונקרא אנוש

Rebbe Maharash
Torahs Shmuel
Parshas Tazria & Metzora
תרכ"ט-1869

ואיש פי ימרט ראשו קרח הוא טהור הוא

which is the level of being en clothed in <i>Metatron</i> , the minister of the world, that is, the level of <i>Vav-Kuf</i> of Yetzirah, etc., which is incomparable to the <i>middos</i> of Atzilus—	שהוא בחינת התלבשות במטטרון שר העולם הינו בחינת ו"ק דיצירה כו' שאינם ערוך למדות דאצילות
which are called <i>Ish</i> —and therefore he is called <i>Enosh</i> —	הנקרא איש ולכן נקרא אנוש
as it is written in Zohar III, Parshas Pinchas, 217a: <i>Enosh—this is the secret of that youth (na'ar)</i> —	כמו שכתוב בזהר חלק ג' פרשת פנחס דף רי"ז עמוד א' אנוש דא רזא דההוא נער
and he is called <i>Enosh</i> , meaning both weakness and smallness, as explained elsewhere on the verse “like a child”—	ונקרא אנוש לשון חלישות וגם לשון קטנות כמו שכתוב במקום אחר בענין כרוב פרביא אדם הקטן 'בחינת אנפי זוטרי כו'
and he is called <i>na'ar</i> (youth), as in the verse (Tehillim 37:25): “I was young and also grew old”—	ונקרא נער כמו שכתוב נער הייתי גם זקנתי
the minister of the world is referred to as <i>na'ar</i> because he is in a state of smallness and contraction—	שר העולם אמרו שנקרא נער להיותו בחינת קטנות וצמצום
(and there is another name— <i>Gever</i> , which is the intermediary level between <i>Enosh</i> and <i>Ish</i> , for to awaken from the sleep requires a higher drawing from the level of <i>Gavriel</i> , which is the awakening of midnight, “ <i>k'ra hagever</i> ,” as explained elsewhere on the verse “the rooster understands time” [Berachos 60b])—	ויש עוד שם והוא גבר והינו בחינת ממוצע בין בחינת אנוש וחלוש לבחינת איש וגבור שהתעוררות משנתו הוא על ידי המשכה עליונה מבחינת גבריאל והוא התעוררות חצות לילה קרא הגבר וכמו שכתוב במקום (אחר על פסוק הנותן לשכוי בינה
see also in the maamar <i>Mei'ein Zachu Yisrael L'Krias Shema</i> (vol. 2, 47) and in <i>Mi Kamochah</i> (vol. 2, 49).	ועין מזה בד"ה מאין זכו ישראל לקריאת שמע (ר"ז) (ובד"ה מי כמוך (ר"ט
(ב)	
And behold, regarding the level of <i>Ish</i> it is written (Vayikra 13:40): “And a man (<i>ish</i>) when the hair of his head is plucked”—	והנה בבחינת איש פתיב ואיש פי ימרט ראשו
this means that even though the level of <i>Ish</i> is higher and more elevated than the level of <i>Enosh</i> , which is the level of “the heart is deceitful above all and Enosh it is”—	דהינו דאפר פי שבחינת איש גדלה וגבהה מעלתו מבחינת אנוש שהוא בחינת עקוב הלב מכל ואנוש הוא
for the <i>middos</i> of the heart [at the level of <i>Enosh</i>] are in a state of great weakness, as explained above—	שהמדות שבלב הם בבחינת חלישות מאד כנ"ל
whereas the level of <i>Ish</i> is a mighty warrior, to subdue the Sitra Achra (side of evil), and this is the level of <i>Tikkun HaMiddos</i> (rectification of the emotional attributes of the heart), not to remain in the state of “the heart is crooked,” etc.—	מה שאין פן בחינת איש הוא גבור מלחמה לאכפזא לסטרא אחרא והוא בחינת תיקון המדות שבלב שלא להיות בחינת עקוב הלב כו'

Rebbe Maharash
Torahs Shmuel
Parshas Tazria & Metzora
תרכ"ט-1869

ואיש פי ימרט ראשו קרת הוא טהור הוא

nevertheless, he still requires further rectification and completion, that he should ascend to the level of <i>Adam</i> , which is higher than <i>Ish</i> —	על כל פנים צריך עוד תיקון ושלמות עוד שיתעלה להיות בבחינת ומעלת אדם שהוא למעלה מבחינת איש
and this is through first plucking his head (i.e., <i>ki yimmaret rosho</i>)—	והינו על ידי שמתחלה פי ימרט ראשו
for the head is the dwelling and vessel for the intellect, and the level of <i>Ish</i> represents the completion of the emotions in the heart through the intellect in a state of <i>mochin d'yenika</i> (immature intellects)—	שהראש הוא משכן וכלי לבחינת המוחין ובחינת איש הוא שלמות המדות שבלב על ידי בחינת מוחין דיניקה
but he still requires rectification to draw down <i>mochin d'gadlus</i> (expanded or mature intellect), and this is through <i>ki yimmaret rosho</i> —	אבל צריך עוד תיקון להמשכת מוחין דגדלות והינו על ידי פי ימרט ראשו
and this is what is written in the Zohar (Vayechi 217a): “Until the head of the Master is plucked... until he is revealed to the Matron,” and see there in the Mikdash Melech—	והוא מה שכתוב בזהר פ' ויחי דף רי"ז ע"א עד לא מריט דא רישיה דמריה ועד לא גליש למטרוניתא ועין שם במקד"ש מלך
and on this it is said in Shir HaShirim (4:1): “Your hair is like a flock of goats descending from Mount Gilad”—	ועל זה נאמר בשיר השירים שערוך כעדר העזים שגלשו מהר הגלעד
and the explanation of the matter is based on what is explained elsewhere (see Chazal, Pesachim 88a): that Rabbi Bena'ah used to mark burial caves and found Avraham lying in the arms of Sarah, and he observed him at his head—	וביאור הענין על פי מה שמבואר במקום אחר בביאור מאמר רז"ל (בפרשת חז"ה) דרבי בנאה הוה מצוין מערתא כו' ואשכחי לאברהם דהוה גני בכנפי דשרה ומעינא ליה ברישיה
For it is wondrous, and the matter is as follows: there are two types of Divine influence—	דהוא תמוה, והענין שיש ב' מיני השפעות
The first is influence through the order of <i>hishtalshelus</i> (gradual progression), like the influence from the head and the intellect that flows into the hands and the power of action—	הא' המשכה בסדר השתלשלות כמו המשכה מהראש ומוחין שנמשך חיות בידיים וכח המעשה
and the second is influence that <i>leaps across levels</i> , such as the flow of hair from the brain—	והב' המשכה בדליג ערך כמו המשכת השערות מהמוח
for in the hairs there is some drawing from the brain, but it is only the residuals of the intellect (<i>motarei mochin</i>)—	שבשערות נמשך איזה ניקה מהמוח אבל הוא רק מותר מוחין
and therefore one can cut the hair and remove it, and he will feel no pain at all—	ולכן יוכל לגזז השערות ולהפרידן ולא ירגיש כאב כלל
because the life-force and drawing within them has no direct relevance to the essence of the brain—	מחמת שהחיות והניקה שבהם אין לו ערך לעצמות המוח

Rebbe Maharash
Torahs Shmuel
Parshas Tazria & Metzora
תרכ"ט-1869

ואיש כי ימרט ראשו קרח הוא טהור הוא

unlike the life-force that flows from the brain into the hand, which is an extension of the essential vitality, not just a residue like the hair—	ולא כמו החיות הנמשך מהמוח ביד שהיא המשכה מעצם החיות ולא בחינת מותרות כפשעויות
And the analogy is this: Avraham represents the level of <i>Chesed Elyon</i> (Supernal Kindness), and the drawing from this level of <i>Chesed</i> to the souls of Israel is in a state of closeness—	והנמשל הוא כי אברהם הוא בחינת חסד עליון, והנה ההמשכה מבחינת חסד לנשמות ישראל היא בבחינת קירוב
meaning an influence from the very essence of the <i>chesed</i> , as it is written (Malachi 1:2): “I loved you, says Hashem”—	דהינו השפעה מבחינת מהות ועצמות החסד וכמשפכות 'אהבתי אתכם אמר ה'
and it is similar to the example of the drawing and connection between the brain and the hands or other limbs—	והוא כמשל המשכה והתקשרות מהמוח עם הידים ושאף האברים
as it is written (Devarim 14:1): “You are children to Hashem your God”—a child is like the leg of his father, literally, for the leg has a true connection to the head—	וכדכתיב בנים אתם לה' אלהיכם, ברא פרעא דאבוהי פרעא ממש שהרגל יש לו התקשרות ממש עם הראש
whereas the influence that extends from Avraham and Supernal <i>Chesed</i> to become “and the souls they made in Charan” (Bereishis 12:5) is a leap of levels—only through the aspect of hair—	מה שאין כן השפעה הנמשכת מבחינת אברהם וחסד עליון להיות בחינת והנפש אשר עשו בחרן היא בדליג ערך בבחינת שערות בלבד
and therefore it was said that he observed him at his head—	ולכן אמרו דהנה מעיינא ליה ברישיה
because in the level of hair, refuse can cling, and as our Sages said (Bereishis Rabbah 39:14) “they turned to evil,” and thus that area requires purification and rectification to separate the waste.	כי בבחינת שערות יוכל להתדבק הפסלת וכמאמר רז"ל שסרו רע ולכן צריך שם ברור ותקון להפריד הפסלת
And this is also the meaning of “And a man (<i>Ish</i>) when the hair of his head is plucked” (<i>Vayikra</i> 13:40)—	וזהו גם כן ענין ואיש כי ימרט ראשו
for the level of <i>Ish</i> above refers to the Supernal Middos— <i>Chesed</i> , <i>Gevurah</i> , etc.—	כי בחינת איש למעלה הוא בחינת המדות עליונות חסד וגבורה כו
from which flows Divine influence and life-force to the worlds: the first day is the level of <i>Chesed</i> , the second day <i>Gevurah</i> , the third day <i>Rachamim</i> , etc.—	שמהן נמשכת השפעה וחיות לעולמות יום ראשון 'בחינת חסד, יום שני גבורה, יום שלישי רחמים כו
and there is a form of influence that is drawn in a manner of closeness—from the very essence of the Middos—	וזה בחינת השפעה שנמשכת בבחינת קירוב מעצם המדות
but there is also an influence drawn through a <i>dilug</i> (a jump beyond proportion), and this is the level of <i>Se'aros</i> (hairs) of this <i>Ish</i> , as explained in the Zohar—	אבל יש השפעה הנמשכת בבחינת דלוג והוא בחינת שערות דהאי איש שמבואר בזהר
that from this level comes the branching of <i>dinim</i> (judgments)—	שמבחינה זו הוא הסתעפות הדינים

Rebbe Maharash
Torahs Shmuel
Parshas Tazria & Metzora
תרכ"ט-1869

ואיש פי ימרט ראשו קרת הוא טהור הוא

meaning, the angels—agents of judgment and harsh gevurot—derive their nurture from this level of hairs—	דהינו שהמלאכים שהם שלוחי הדין וגבורות קשות וניקתם הוא מבחינת שערות הצ"ל
for it is written (Mishlei 16:15): “In the light of the King’s face is life”—and harsh gevurot do not originate except through a drawing in a state of distance, in the form of hairs alone—	פי באור פני מלך חיים פתיב, ולא שניך התהוות גבורות קשות רק על ידי המשכה שפדלוג הערך בבחינת שערות בלבד
(and although it is difficult to understand how the Middos could be rectified, yet from the <i>mochin</i> [intellect] can flow nurture to the externals—this is explained elsewhere concerning <i>kapdeh</i> and <i>ka’as</i> [strictness and anger]—	והדבר קשה לעינים איך יתכן שהמדות יהיו מתוקנים) ומן המוחין תהנה יניקה לחיצונים יובן על דרך מה נפתיב במקום אחר בענין קפדנות ופעס
for <i>kapdeh</i> which is in the mind comes much quicker than <i>ka’as</i> , which is an emotion of the heart—thus <i>Leah</i> is “harsh judgment” while <i>Rachel</i> is “soft judgment”—	שהקפדנות שהיא במוח היא בקל לבוא יותר ויותר מהפעס שהוא מדה שפלב כו', ולכן לאה דינא קשיא (ורחל דינא רפיא
and this is the matter of “He is revealed to the Matron” (<i>galish leMatroneisa</i>), to eliminate the <i>dinim</i> that derive from the hairs of this <i>Ish</i> , so that there be no nurturing to the agents of judgment—	וזהו ענין דגליש למטרוניטא כדי להעביר הדינים הנמשכים מבחינת שערות דהאי איש שלא יומשק 'יניקה לשלוחי הדין כו
and similarly this level is understood below in avodah: that the <i>residue of the intellect</i> (<i>motarei mochin</i>) is excessive sophistication in worldly matters—	והנה כמו כן יובן בחינה זו למטה בעבודה שבחינת מותרי מוחין הוא ההתחכמות היתורה במילי דעלמא
which is a leap beyond proportion relative to the soul—	שהוא דלוג הערך לגבי הנשמה
as explained elsewhere that about this it says (Devarim 21:12): “And she shall shave her head,” to remove the <i>residue of intellect</i> , for “not to the wise is bread” (Kohes 9:11)—	וכמ"ש במקום אחר שעל זה נאמר ביפת תאר וגלקה את ראשה כו' להעביר מותרי מוחין פי לא לחכמים לחם
but it is written (Tehillim 128:2): “When you eat the labor of your hands”— <i>the labor of your hands</i> , specifically—not mental toil—	רק גיע פפיד פי תאכל פתיב, גיע פפיד דוקא ולא לגיע השכל
but “when he plucks his head” (<i>ki yimmaret rosho</i>) is the total uprooting of that level—that it shall no longer be remembered or mentioned—	אבל פי ימרט ראשו הוא עקירת בחינה זו לגמרי שלא יזכר ולא יפקד
and this is a true transformation (<i>ishtapcha</i>)—	והוא בחינת אתהפכא ממש
whereas “and she shall shave...” (<i>u'gilcha</i>)—still leaves the residues in their essence, only that they no longer grow—this is <i>iskafya</i> (suppression)—	מה שאין כן וגלקה כו' שעל כל פנים נשארו המותרות בעיקרם רק שלא יגדלו ויצמחו, וזהו בחינת אתהפכא

Rebbe Maharash
Torahs Shmuel
Parshas Tazria & Metzora
תרכ"ט-1869

ואיש כי ימרט ראשו קרח הוא טהור הוא

and see also Likkutei Torah on Shir HaShirim, maamar “Hasevi Einayich,” on the verse “that cascade down from Mt. Gilead,” where even when one deeply contemplates lower matters—even within Torah and mitzvos—this level must be present, lest it remain without heartfelt kavannah—	וגם עין בלקוטי תורה בשה"ש בד"ה הסכי עיניך בפסוק שגלשו מהר כו', שבהעמיק מחשבתו בדברים תחתונים גם בתורה ומצות צריך להיות בחינת זו שלא 'ישאר ח"ו בלי פונת הלב כו
and through this: “He is bald—he is pure” (<i>kareach hu tahor hu</i>)—	ועל ידי זה קרח הוא טהור הוא
which is like what is written about the Levi'im: “And you shall purify them” (<i>u'tihartam</i>)—and this is through: “And they shall pass a razor over all their flesh” (<i>Bamidbar 8:7</i>)—	הוא על דרך מה שכתוב בלויים לשון טהרה וטהרת 'אתם והינו על ידי והעבירו תער על כל בשרם כו
for the level of Levi'im is as it is written (<i>Bamidbar 8:19</i>): “And the Levi shall serve”—as explained elsewhere.	פי הנה בחינת לויים הוא כמו שכתוב ועבד הלוי הוא כמו שכתוב במקום אחר
(ג)	
And behold, purity (<i>taharah</i>) leads to holiness (<i>kedushah</i>)—	והנה טהרה מביאה לידי קדושה
and regarding the Kohanim, about whom the Torah uses the language of holiness—“They shall be holy” (<i>Vayikra 21:6</i>)—it is written: “They shall not shave,”	ובכהנים דכתיב לשון קדושה קדושים יהיו כתיב לא יגלחו
because holiness is when the hair is maintained—	פי קדושה הוא כד תלי שער
and this means: when the influence is from a very high place, then the transmission must specifically come through hair—	והינו שפשההמשכה ממקום עליון ביותר אזי ההמשכה דוקא על ידי שערות
like the Thirteen Attributes of Mercy, which are called <i>hair</i> —	'וכמו י"ג מדות הרחמים שהן בחינת שערות כו
because they are transmissions from a level that is beyond the chain of descent (<i>seder hishtalshelus</i>)—	לפי שהן המשכות מבחינת שלמעלה מההשתלשלות
and must be transmitted through <i>hair</i> , because otherwise, via cause and effect (<i>ilah v'alul</i>), it would be impossible for the recipients to contain it—	שצריך להיות על ידי שערות שאלו לא על פי עילה 'ועלול לא היו יכולים לקבל כו
whereas when the influence comes from a lower level, if it comes through hair, the <i>external forces</i> (<i>chitzonim</i>) can draw from it, as explained earlier—	מה שאין כן מבחינה שלמטה כשנמשך דרך בחינת שערות יוכל להיות יניקת החיצונים כנ"ל
and it is known that there is a parable for this from the mundane speech of a Torah scholar—	וכנודע משל לזה מענין שיחת חולין של תלמיד חכם דוקא
whereas the speech of other people is meaningless nonsense, etc.—	מה שאין כן השיחה של שאר אנשים הם דברי הבאי כו
and likewise, the parables of Shlomo—	'וכן משלי שלמה כו

Rebbe Maharash
Torahs Shmuel
Parshas Tazria & Metzora
תרכ"ט-1869

ואיש כי ימרט ראשו קרח הוא טהור הוא

because about Shlomo it is written (Melachim I 5:11): “And he was wiser than all men,” therefore even his parables were deep and wondrous wisdom—	להיות כי בשלמה כתיב ויחכם מכל האדם לכן גם המשלים שלו הם חכמה עמוקה ונפלאה
and therefore our Sages said (Sotah 49a): “When Rabbi Meir passed, the ability to give parables ceased”—	ולכן אמרו רז"ל משמת רבי מאיר בטלו מושלי משלים
and this is because Rabbi Meir was from the source of the light, and therefore he was called <i>Meir</i> (illuminator), from the term <i>ma'or</i> (luminary), and could therefore formulate parables—	והינו כי רבי מאיר היה מבחינת מקור האור שלכן נקרא מאיר לשון מאור היה יכול להמשיל משלים כו
and this is the meaning of why the laws of the Oral Torah are called “hairs,” as it says (Mishlei 4:8): “Embrace her and she will exalt you”—	וזהו ענין שהלכות דתורה שבעל פה נקראות בשם שערות כו כמשפכות סלסלה ותרוממך
because the drawing is from His will and wisdom—	לפי שהמשכה היא מרצונו וחקמתו יתברך
which are far, far above the system of <i>hishtalshelus</i> (orderly descent)—	שלמעלה מעלה מההשתלשלות כו
and therefore it can only come through hairs, and not through cause and effect—	לכן אי אפשר אלא דרך שערות ולא בבחינת עילה ופולול כו
and this is like the concept “Abba draws from <i>mazla</i> ” (Zohar I, 149b).	ובענין אבא יונק ממזלא כו
And behold, the counting of the Omer (<i>Sefiras HaOmer</i>)—“And you shall count” (<i>U’Sefartem</i>)—is an expression of purification and clarification, to reach the state of “he is pure”—	והנה ספירת העמר וספרתם לשון זכוד ובהירות להיות בבחינת טהור הוא
which is the concept of “when the hair of his head is plucked” (<i>ki yimmaret rosho</i>)—	שזהו ענין כי ימרט ראשו
because at the time of the Exodus from Egypt, it says: “for the nation fled” (<i>ki varach ha’am</i>)—	כי בשעת יציאת מצרים היה כי ברח העם
and in Tanya (Sha’ar HaYichud V’Ha’emunah, ch. 31) it is explained that this is the concept of <i>iskafya</i> —that they fled from evil—	ופירוש בספר שער היחוד והאמונה שזהו ענין אתפכא שפרחו מהרע
meaning, even though the evil was still fully present within them, nevertheless they ran away from it and were in a state of suppression (<i>iskafya</i>)—	והינו שהגם שהיה הרע אצלם בשלמות מכל מקום ברחו ממנו והיו בבחינת אתפכא
and this is like it says (Devarim 21:12): “And she shall shave her head”—which is <i>iskafya</i> —for shaving removes the hair,	וזהו כמשפכות וגלחה את ראשה שהוא ענין אתפכא כי הגלות הוא להעביר השערות

Rebbe Maharash
Torahs Shmuel
Parshas Tazria & Metzora
תרכ"ט-1869

ואיש פי ימרט ראשו קרח הוא טהור הוא

but the roots of the hair remain at the point of growth—this is like the analogy for <i>iskafya</i> , not transformation—	אבל עקר השערות נשארים במקום גדולן שזהו כמשל אתכפיא עדין
but through the counting of the Omer, they refined the <i>middos</i> (character traits), to reach the level of <i>Ish</i> —	אבל על ידי ספירת העמר בפרו המדות להיות בבחינת איש
which is the rectification of <i>middos</i> through <i>iskafya</i> , which is the concept of “when the hair of his head is plucked,” <i>he is pure</i> —	שהוא תיקון המדות בבחינת אתכפיא שזהו ענין כי ימרט ראשו טהור הוא כו
(although we do not shave until Erev Shavuot, because the <i>residues</i> cannot be removed until they are first clarified and separated into a defined identity, etc.—	אלא שאין מגלחין עד ערב שבעות שאי אפשר להעביר המותרות עד שתחלה יתבררו ויתפרדו להיות בפני עצמם כו
and some shave on Lag BaOmer; it can be said that this is the idea of “that cascade down from Mount Gilead” (<i>Shir HaShirim 4:1</i>)—	ויש מגלחין בל"ג בעמר יש לומר דהינו ענין שגלשו מהר הגלעד
“Gal” is Lag BaOmer, as explained in <i>Siddur</i> on the verse “Ad HaGal”—	גל הוא ל"ג בעמר כמו שכתוב בסדור על פסוק עד הגל
nevertheless, according to Kabbalah, one should not shave until Erev Shavuot—	מיו על פי הקבלה אין לגלח עד ערב שבעות כו
and it seems that this is because <i>Hod sheb' Hod</i> is the level of <i>Gal</i> —	ונראה לפי שהוד שבהוד זהו בחינת ג"ל
for when counting seven <i>middos</i> , each including seven, <i>Hod sheb' Hod</i> is the 33rd—	שהינו כשמונים הו' מדות כל אחת כלולה משבע אז הוד שבהוד הוא בחינת ל"ג
but if we count <i>Netsah, Hod, Yesod, Malchus</i> as five, each made of five, then <i>Hod sheb' Hod</i> is at Shavuot—	מה שאין בן כשמונים הנצ"ח הו"ד יסו"ד מלכו"ת פחמש וכל אחת כלולה מחמש אז הוד שבהוד הוא בחג השבעות כו
and afterwards comes <i>Matan Torah</i> , which is the revelation of the level of holiness, as explained above—	ואחר כך מתן תורה הוא התגלות בחינת קדושה כנ"ל
and as our Sages said (<i>Shabbos 88b</i>), “At <i>Matan Torah</i> , He appeared to them like an elder...”—	ויכמאמר רז"ל במתן תורה נדמה להם בזקן כו
And the meaning of “and she will exalt you” (<i>u'teromemecha</i>) is like it says (<i>Shemos 22:30</i>): “And you shall be holy men to Me”—	והנה פירוש ותרוממך הוא על דרך מה שכתוב ואנשי קדש תהיו לי
for the level of <i>kodesh</i> (holy) is <i>vav</i> —	שבחינת קדוש קדוש ו"ו
and the <i>vav</i> is the drawing down through <i>hair</i> —	הנה הו"ו הוא המשכת בחינת שערות
but <i>kodesh elyon</i> (supernal holiness) is the source from which it is drawn—His will and wisdom—	אבל קדש עליון הוא המקור שממנו נמשכים והוא בחינת רצונו וחקמתו כו
the top of the head of tefillin and the inner brain—	מקדמתא דתפלין ומוחא כו

Rebbe Maharash
Torahs Shmuel
Parshas Tazria & Metzora
תרכ"ט-1869

ואיש כי ימרט ראשו קרח הוא טהור הוא

and through the twisting of the hairs, the laws of the Oral Torah—will be the level of “and she will exalt you” toward holiness, as explained—	ועל ידי סלסולה דשערות וההלכות דתורה שבעל פה יהיה בחינת ותרומתו לבחינת קדש כנ"ל
as it says elsewhere on the verse (Shir HaShirim 2:5): “Support me with cakes...”—	ובמשתכונתו במקום אחר על פסוק סמכני באשיות כו
Thus, the sequence is: first, when he is at the level of <i>Enosh</i> , he must awaken himself to reach the level of <i>Gever</i> ...	נמצא סדר הדברים תחלה פשהא בבחינת אנוש צריך לבוא לעורר עצמו להיות בבחינת גבר כו
and in Avodah, this is the concept of <i>Tikkun Chatzos</i> ...	ובעבודה זהו ענין תיקון חצות כו
and afterward he comes to the level of <i>Ish</i> , “man of fire-Yud”—the level of <i>ratzo v'shov</i> —	ואחר כך יבוא לבחינת איש אש יו"ד בבחינת רצוא ושוב
and when he delves into worldly matters, even in Torah and mitzvos, he must apply “he plucks his head” (<i>ki yimmaret</i>)—	ובהעמיק מחשבתו בדברים תחתונים גם בתורה ומצוות צריך להיות כי ימרט כו
and then he is called <i>pure</i> —	ואז נקרא טהור הוא
and afterward he will ascend and reach the level of <i>Adam</i> , the level of Torah study, which is the level of <i>kedushah</i> that hangs on <i>hair</i> , from the hair of the head like white wool—	ואחר כך יעלה ויגיע לבחינת אדם בבחינת עסק התורה שהיא בבחינת קדושה דתלי שער מביחינת שער רישיה כעמר נקא
and on this it is said (Mishlei 4:8): “Embrace her, and she will exalt you.”	ועל זה נאמר סלסלה ותרומתו כו

[NOTE: Summary

This deep and intricate maamar explores the spiritual progression from impurity to holiness through the lens of the verse "ואיש כי ימרט ראשו קרח הוא טהור הוא" ("And if a man's head becomes bald... he is pure").

The discourse presents a **hierarchy of spiritual development** symbolized by four levels of human identity:

- **Enosh** – frail, spiritually compromised, associated with weakness and crookedness of the heart.
- **Gever** – one who begins to fight his Yetzer Hara, symbolized by *Tikkun Chatzos*, a moment of inner awakening.
- **Ish** – a spiritually refined person who has already subdued his emotions through Torah and is called “a man of fire-Yud,” representing *ratzo v'shov*.
- **Adam** – the highest, representing one whose *mochin* (intellect) and *middos* (emotions) are fully rectified, and is a direct channel for holiness and Torah.

Rebbe Maharash
Torahs Shmuel
Parshas Tazria & Metzora
תרכ"ט-1869

יְאִישׁ כִּי יִמָּרֵט רֹאשׁוֹ קָרַח הוּא טָהוֹר הוּא

The *plucking of the head* (*ki yimmaret rosho*) is interpreted as a **metaphor for removing spiritual residues**—specifically *motarei mochin* (residual intellectual energies), which, if unrefined, can provide nourishment to negative forces (the *chitzonim*). This removal is a transition from *iskafya* (suppression) to *ishtapcha* (transformation).

The **counting of the Omer** represents this journey, beginning from the *iskafya* of Yetzias Mitzrayim (“fleeing” from evil) and culminating in *Matan Torah*—the revelation of holiness. Intermediate steps include *Lag BaOmer* (level of Hod sheb’Hod), marking partial refinement, and *Erev Shavuot*, when deeper residues can finally be purified.

Finally, the **Oral Torah** is called “hair” because it draws down Divine light from levels too sublime for linear descent. Its halachos are channels of God’s will and wisdom, drawn from the supernal crown (Kesser) and expressed through the “hairs” of the Torah’s infinite depth.

Practical Takeaway

Every person begins their avodah with internal confusion (*Enosh*) and misdirected desire (*akuv ha’lev*). But the Torah gives us a path upward:

1. **Start by resisting** (even if not transforming) — this is *iskafya*. Run from temptation, even if you still feel it.
2. **Engage in structured avodah**, such as *Sefiras HaOmer*, to refine your emotions (*middos*) and slowly elevate your consciousness.
3. **Cut out intellectual distractions** — excess worldly cleverness, even if not sinful, can block spiritual clarity.
4. **Cling to halachah and Torah learning**, which serve as spiritual “hairs” that draw down Divine will even when you cannot reach it through logical cause-and-effect.

Eventually, you become not only *pure* (*tahor*) but **holy** (*kadosh*), a vessel through which G-d’s light is revealed in the world.

Chassidic Story (About the Rebbe Maharash)

The Rebbe Maharash, author of this discourse, lived by his own motto of “**Lechatchila Ariber**”—going over obstacles from the outset instead of around them.

Once, a chassid came to him burdened with worldly concerns. “Rebbe,” he said, “I’m overwhelmed—parnassah, family, community. How do I ever rise from *Enosh* to *Adam* when my head is full of *motarei mochin*—leftover thoughts and useless noise?”

Rebbe Maharash
Torahs Shmuel
Parshas Tazria & Metzora
תרכ"ט-1869

וְאִישׁ כִּי יִמָּרֵט רֹאשׁוֹ קֶרֶחַ הוּא טְהוֹר הוּא

The Rebbe Maharash looked at him and said:

“When a man wants to polish a diamond, he doesn't start with the whole mountain. He takes a single stone and cuts it carefully. You don't have to fix the whole world, just refine one point in your thinking—and G-d will polish the rest.”

Then the Rebbe added:

“Sometimes the mind must be ‘plucked’—*ki yimmaret rosho*. Let go of your brilliance. True clarity comes not from the head, but from the surrender of the head.”

The chassid later said that this simple instruction **transformed his entire life**. He started learning halachah every day, not to master it, but to *be refined by it*. Over time, he no longer felt he was “fleeing” evil—he felt at peace.

From that moment on, he knew what it meant to be “קרח הוא – טהור הוא”—bald of pride, yet pure in heart. **END NOTE]**